

Barbara Pędraszewska-Sołtys, Katarzyna Dzioban
Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie

INFRASTRUKTURA SPORTOWA NA TERENIE WARSZAWY W LATACH PIĘĆDZIESIĄTYCH XX WIEKU I WSPÓŁCZEŚNIE*

Cel badań. Celem badań jest zaprezentowanie wybranych obiektów stanowiących warszawską bazę sportową stworzoną w latach 50. XX w. oraz ich stanu w czasach współczesnych. **Materiał i metody.** Do zrealizowania celu zastosowano kwerendę prasy, zwłaszcza o tematyce sportowej, oraz czasopism traktujących o zagadnieniach społecznych. Była to prasa o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym stanowiąca cenne źródło informacji o tendencjach występujących wówczas w społeczeństwie. Zastosowano metodę indukcyjną, komparatystyczną, analizy i syntezy źródeł. **Wyniki.** W czasach PRL dążącego do umasowienia sportu tworzenie nowoczesnej infrastruktury sportowej było priorytetem. Budowa bazy sportowej oraz sukcesy w tej dziedzinie służyły celom propagandowym ówczesnej władzy. Przeobrażenia społeczne, polityczne i gospodarcze u progu lat 90. XX w. spowodowały także zmiany w zarządzaniu i organizacji sportem, co miało wpływ na jego infrastrukturę. **Wnioski.** Obiekty sportowe, które powstały w Warszawie w czasach komunistycznych, cieszyły się wówczas dużą popularnością. Były poważnym osiągnięciem w dziedzinie architektury, a niektóre z nich, po renowacji, służą do dziś mieszkańcom stolicy.

Słowa kluczowe: historia, sport, Warszawa, obiekty sportowe

WPROWADZENIE

Zorganizowany ruch sportowy narodził się w Warszawie w latach 80. XIX stulecia. Ze względu na brak suwerenności państwowej i represje ze strony państw zaborczych proces tworzenia się sportu na ziemiach polskich był spowolniony w stosunku do innych krajów europejskich, ale wiek XIX cechował wielki postęp w zakresie urbanizacji i industrializacji, a także progres w ewolucji cywilizacyjnej traktowanej całościowo. Takie zjawisko kompensowała potrzeba uprawiania aktywności fizycznej przez społeczeństwa krajów rozwijających się. Kontakt z naturą, ruch na świeżym powietrzu wynikał

---

* Praca naukowa finansowana ze środków budżetowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na naukę w latach 2014–2017 jako projekt badawczy AWF Warszawa.

Praca wpłynęła do Redakcji: 23.02.2017
Zaakceptowano do druku: 17.12.2017

Adres do korespondencji: Barbara Pędraszewska-Sołtys, Katedra Rekreacji, Zakład Aktywnych Form Turystyczno-Rekreacyjnych, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie, ul. Marymoncka 34, 00-968 Warszawa, e-mail: bpedraszewska73@wp.pl

Jak cytować:

Pędraszewska-Sołtys, B., Dzioban, K. (2018). Infrastruktura sportowa na terenie Warszawy w latach pięćdziesiątych XX wieku i współcześnie. *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu*, 60, 90–102.

z chęci spędzania wolnego czasu w sposób aktywny. Do tego przyczyniały się także apele lekarzy i higienistów, widzących zbawienny wpływ ćwiczeń fizycznych na zdrowie i kondycję człowieka. W tym czasie tworzono zręby nowych dyscyplin sportowych, regulaminy i zasady rozgrywek, a ruch rekreacyjny znajdował wielu odbiorców. Prekursorskie działania w dziedzinie sportu i rekreacji w Europie Zachodniej i USA trafiały na podatny grunt także na ziemiach polskich. Jeszcze przed I wojną światową pojawiły się pierwsze inicjatywy w tym zakresie, natomiast w okresie międzywojennym, w warunkach Polski niepodległej, nastąpił ich prawdziwy rozkwit. Warszawa jako stolica kraju, centrum nowych trendów w różnych obszarach życia stanowiła kolebkę rozwoju nowoczesnego sportu. To tam powstawała infrastruktura sprzyjająca licznym potrzebom i zainteresowaniom z zakresu aktywności fizycznej. Szczególnie druga połowa lat 20. XX w. charakteryzowała się rozwojem w tej dziedzinie. Niestety, kryzys gospodarczy na początku lat 30. oraz II wojna światowa spowolniły rozwój tak dobrze się zapowiadającego ruchu sportowego.

Po zakończeniu działań wojennych społeczeństwo polskie pragnęło normalizacji życia codziennego w wolnym kraju. W związku z tym zaistniała potrzeba jego rekonstrukcji w sferze kulturalnej i rozrywkowej, w tym także sportowej. W pierwszych latach odbudowy życia sportowego powrócono do tradycji z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Jednak okazało się, że na krótko. Ze względu na przeobrażenia polityczne po II wojnie światowej w kraju zaszły diametralne zmiany dotyczące wszystkich dziedzin życia, także uprawiania sportu i wypoczynku w czasie wolnym. Główny nurt rozwoju kultury fizycznej oparty był na hasle „sportu dla mas”. Charakterystyczne było to, iż panująca wówczas władza polityczna wykorzystywała wszelkie okazje do lansowania haseł propagandowych. Także szeroko popularyzowana aktywność fizyczna była wykorzystywana w tym celu. I o ile było to niekorzystne zjawisko, bazujące np. na sukcesach sportowców, aby ukazać siłę PZPR i wypowiadać typowe dla ówczesnego ustroju hasła polityczne, o tyle należy stwierdzić, iż trend ten wpływał korzystnie na plany i budowę bazy sportowej w mieście. Czasy PRL kojarzą się raczej z okresem siermiężnym, nienapawającym optymizmem w trudnych warunkach komunistycznych rządów. A mimo to ludzie starali się normalnie funkcjonować. W tym czasie rozwijało się życie towarzyskie i rozrywkowe, a wolny czas spędzano zarówno w sposób bierny, np. uczestnicząc w roli kibica w licznie organizowanych widowiskach sportowych, jak i czynny, oddając się różnym formom aktywności fizycznej. Propaganda polityczna, wykorzystująca sukcesy sportowe polskich zawodników dla swoich interesów, oraz potrzeby społeczeństwa przekładały się na tworzenie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

Odnosząc się do wcześniejszych prac dotyczących przeszłości polskiej kultury fizycznej, warto podkreślić, że szczególnie interesujące są prace dotyczące dziejów sportu. Na uwagę zasługują dokonania takich badaczy, jak: Wroczyński (2002), Gaj i Hądzelek (1997), Gaj i Woltmann (1999). Autorzy ci problematykę sportu ujmowali w szerokim kontekście, na tle ogólnoswiatowych przemian. W ich publikacjach, opartych na bogatych materiałach źródłowych i dokładnych studiach, sport w czasach Polski Ludowej stanowił jedno z wielu zagadnień, a przedmiotem badań były szeroko pojęte tradycje sportu z różnych okresów historycznych. Odrębną dziedziną badań stanowi sport w okresie PRL. Prace nad poznaniem historii sportu w XX w., a tym samym także w okresie Polski Ludowej, podejmowali różni historycy i teoretycy kultury fizycznej. Rezultatem tych poszukiwań są liczne publikacje autorstwa m.in. Gaja i Hądzelka (1997), Godlewskiego (2009), Szymańskiego (1993), Ordyłowskiego (2002), Chełmeckiego i Wilka (2013)

czy Urban (2013). Ich badania koncentrują się na ukazaniu genezy, etapów i kierunków, a także uwarunkowań rozwoju sportu i olimpizmu w okresie PRL. Publikacje z tego zakresu znaleźć można w różnego rodzaju wydawnictwach, opracowaniach, czasopismach, a ich imponująca liczba świadczy o dużym zainteresowaniu ww. okresem historycznym, a także postrzeganiem go przez pryzmat różnorodnych aspektów.

Tematyka podejmowana w wymienionych pracach jest często uszczegółowiana do dziejów poszczególnych dyscyplin, klubów lub też instytucji o charakterze sportowym, natomiast sport warszawski zajmuje w nich dość marginalne miejsce. Należy podkreślić, iż specjalną rangę w historiografii kultury fizycznej w Polsce mają prace dotyczące przeszłości sportu w poszczególnych regionach kraju. Wzbogacają one ogólną wiedzę na ten temat, ukazując specyfikę działań sportowych na danym obszarze (Kunicki i Woltmann 1976; Łuczak, 2004). Dzieje stołecznego sportu doczekały się opracowań dotyczących rozwoju różnych dyscyplin, powstawania i funkcjonowania instytucji oraz klubów sportowych w tym mieście (Gawkowski, 2001), jednak nadal w porównaniu z liczbą innych opracowań regionalnych stanowią niewielki procent. Dlatego tak istotne jest realizowanie poszukiwań naukowych podejmujących różne aspekty tego tematu. Niniejsza praca może stanowić przyczynek do bardziej pogłębionych badań na temat warszawskiego sportu.

CEL BADAŃ

Celem badań jest zaprezentowanie wybranych obiektów stanowiących warszawską bazę sportową wzniesioną w latach 50. XX w. oraz ich stanu w czasach współczesnych. Praca zarysowuje tylko tę problematykę, co jest spowodowane dużą różnorodnością i znaczną liczbą infrastruktury sportowej w stolicy. Wybrano i zaprezentowano obiekty, które w opinii autorek wydają się najbardziej interesujące.

Aby zrealizować cel badań, sformułowano następujące pytania badawcze:

1. Czy wznoszona w Warszawie w latach 50. XX w. infrastruktura sportowa miała na celu spełnianie zapotrzebowania społecznego, czy tworzone ją na potrzeby propagandy politycznej?

2. Czy warszawska baza sportowa z tego okresu przetrwała do czasów współczesnych, spełniając takie same funkcje, jak wówczas?

MATERIAŁ I METODY

Dążąc do realizacji powyższego celu, oparto się na założeniach metodologicznych obowiązujących w naukach historycznych. Należały do nich krytyczna analiza i synteza zebranych materiałów archiwalnych, analiza źródeł drukowanych, materiałów ikonograficznych, kwerenda prasy, szczególnie o tematyce sportowej oraz czasopism traktujących o zagadnieniach społecznych. Analiza prasy dotyczyła tytułów: *Stolica* (1954, 1983), *Kurier Codzienny* (1945), *Skarpa Warszawska* (1945), *Przegląd Sportowy* (1954, 1955, 1958). Była to prasa o zasięgu ogólnopolskim lub lokalnym, stanowiąca cenne źródło informacji o ówczesnie panujących tendencjach w społeczeństwie. Ponadto w pracy zastosowano metodę indukcyjną oraz metodę porównawczą – komparatystyczną. Warto pod-

kreślić, że ważne z punktu widzenia podjętego tematu były fotografie dokumentujące obiekty sportowe wznoszone w Warszawie w omawianym czasie. Stanowiły cenne źródło do porównania stanu omawianej infrastruktury w latach 50. i współcześnie. W opisie obecnie istniejących obiektów niezbędne były informacje uzyskane z urzędów dzielnic miasta stołecznego Warszawy oraz stron internetowych poświęconych poszczególnym obiektom.

WYNIKI

Po II wojnie światowej w zrujnowanej Warszawie nie było odpowiednich warunków do realizowania rekreacji ruchowej i sportu. Baza sportowa, taka jak stadiony, pływalnie przystanie wioślarskie czy hale gimnastyczne właściwie nie istniała. Odbudowa i wznoszenie nowych obiektów stanowiły priorytet w procesie programowego w tamtym ustroju umasowienia sportu. W pierwszych latach po zakończeniu działań wojennych odbudowano kilka obiektów sportowych. Były to: stadion Wojska Polskiego (przed wojną widownia liczyła 30 tys. widzów, powiększono ją do 50 tys.), obiekty Akademii Wychowania Fizycznego na Bielanych, stadion „Samorządowca” przy Alei Niepodległości, stadion ZS „Budowlani” na Woli, stadion ZS „Ogniwo” na Polu Mokotowskim przy Alei Niepodległości, sala gier sportowych i trzy pływalnie należące do YMCA i dawnej WKS „Legii”, a także Gimnazjum przy ul. Myśliwieckiej (Kutzner, 1945). Na terenie „Legii” znajdowały się dwie pływalnie. Jedną odrestaurowano i miała ona wymiary 25 × 50 m wraz z wieżą do skoków o wysokości 10 m, natomiast drugą wybudowano w związku z organizowanymi w Warszawie Drugimi Międzynarodowymi Igrzyskami Sportowymi Młodzieży w 1955 r. Obydwie niecki sąsiadowały ze sobą, tak że instalacja podgrzewająca wodę była ta sama. Pływalnie posiadały trybuny dla 1200 kibiców każda. Nowa pływalnia była traktowana jako obiekt wykorzystywany głównie do treningów. Na to, że przy budowie obiektu pamiętano także o rekreacji, wskazywał fakt, że obok usytuowano plażę. Jednak najbardziej reprezentacyjną pływalnią w Warszawie była ta, która znajdowała się na terenie bielańskiej Akademii Wychowania Fizycznego. Zburzona w latach wojny, została dość szybko odbudowana, służąc kolejnym rocznikom studentów (Bilski i Dąbrowski, 2000). Pływanie w czasach PRL było dość lubianą dyscypliną, mimo że nie była to dziedzina, w której w tym czasie wiódł prym polski sport. Oprócz już wymienionych istniały inne obiekty, takie jak np. pływalnia przy Wojewódzkim Ośrodku Kultury Fizycznej przy ul. Rozbrat 26. Również tam, na gruzach dawnej szkoły, wybudowano salę do gry w piłkę ręczną, gimnastyki i boks. Akademicy wraz z Państwowym Urzędem Wychowania Fizycznego i Przeprosobienia Wojskowego przyczynili się do odbudowy kolejnej krytej pływalni w Domu Akademickim przy ul. Narutowicza.

Stadiony i parki sportowe

U progu lat 50. XX w. Robotniczy Klub Sportowy (RKS) „Skra”, przystępując do budowy parku sportowego przy ul. Wawelskiej 5, spowodował tym samym utworzenie pierwszego dzielnicowego Ośrodka Kultury Fizycznej przeznaczonego do uprawiania wielu dyscyplin sportowych: piłki nożnej, piłki ręcznej, lekkoatletyki, gimnastyki, boks i sportu motocyklowego. Ostatnia z dyscyplin mogła być upowszechniana w Warszawie, gdyż w tym czasie utworzono pierwszy w mieście tor żużlowy, przebudowany później na stadion lekkoatletyczny. Należy przypomnieć, iż w 1969 r. na stadionie położono pierwszą

w kraju sztuczną nawierzchnię – tartan. Ten zabieg techniczny stworzył doskonałe warunki do organizowania wielkich imprez sportowych: lokalnych, ogólnopolskich oraz o zasięgu międzynarodowym. „Skra” była gospodarzem m.in.: memoriałów Janusza Kusocińskiego, mistrzostw Polski, rozgrywek o Puchar Europy. Mieszkańcy stolicy mogli obserwować zmagania sportowe takich talentów lekkoatletycznych, jak Irena Szewińska, Ewa Kłobukowska, Grażyna Rabsztyn, Władysław Kozakiewicz. Należy podkreślić, że tereny „Skry” w czasach PRL były jednym z reprezentacyjnych miejsc w Warszawie, w którym mieszkańcy mogli spędzać aktywnie czas wolny. Oprócz wymienionych dyscyplin mogli tam także uprawiać pływanie, ponieważ na terenie „Skry” znajdowała się również pływalnia. Dzięki systematycznej rozbudowie obiektu powstał w nim Ośrodek Przygotowań Olimpijskich. Poza tym, co wydaje się istotne, w latach 1952–2006 na obszarze tego kompleksu sportowego funkcjonowało Muzeum Sportu i Turystyki dokumentujące dzieje polskiej kultury fizycznej.

U progu lat 90. XX w. po przeobrażeniach społeczno-politycznych i gospodarczych sport stracił mecenat państwowy i państwowy, nie zyskując jeszcze prywatnych sponsorów. W następstwie tej sytuacji wiele klubów zaczęło mieć problemy finansowe, których konsekwencją była ruina bazy sportowej. Po kilku latach, przy dużym wsparciu władz miasta, RKS „Skra” zaczął powracać do stanu świetności. Obecnie jego infrastruktura obejmuje wielofunkcyjną halę sportową, stadion lekkoatletyczny tartanowy, boiska do piłki siatkowej i plażowej, boisko do rugby z bieżnią żużlową, rzutnię do rzutów długich oraz tor przeszkód przeznaczony dla rowerzystów. Z obiektów tych korzystają stołeczne kluby sportowe oraz osoby prywatne. Na terenie kompleksu przy ul. Wawelskiej odbywają się zajęcia otwarte nordic walkingu, a także „Ścieżki Nike”. Warto podkreślić, iż wychowanka klubu, mistrzyni olimpijska Anita Włodarczyk została w 2016 r. w 82. plebiscycie „Przeglądu Sportowego” i Telewizji Polskiej najlepszym sportowcem kraju. W Plebiscycie na Najlepszego Sportowca Warszawy zawodniczka ta także była bezkonkurencyjna.

Na początku lat 50. XX w. oddano do użytku stadion ZS „Kolejarz” przy ul. Konwiktorskiej. Na tym terenie powstało boisko piłkarskie z trybunami na 7 tys. kibiców, hala sportowa do celów rekreacyjnych, a także pływalnia. Ostatni obiekt był gotowy do użytku w lutym 1955 r. Mieszkańcy Warszawy mogli korzystać z sześciotorowej pływalni o wymiarach: 25 × 12 m. Głębokość nie była imponująca, gdyż wynosiła 1,10 m w najpłytszym miejscu oraz 1,75 m w najgłębszym. Była ona przeznaczona do treningów szkoleniowych, jak również nauki pływania dla 25 osób jednocześnie. Ogółem dziennie mogło korzystać z basenu ponad 200 osób. Na terenie klubu „Polonia” powstała także hala sportowa przeznaczona do treningów bokserskich i gier zespołowych – siatkówki i koszykówki.

Rok 1955 był znaczący dla rozwoju infrastruktury sportowej w Warszawie, bowiem wówczas oddano do użytku Stadion Centralny, zwany Stadionem Dziesięciolecia, który był niewątpliwie największą inwestycją sportową w mieście. Funkcję reprezentacyjnego stadionu pełnił dotąd obiekt przy ulicy Łazienkowskiej, lecz nadal brakowało nowoczesnej areny przeznaczonej do rozgrywania znaczących spotkań o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym. Wobec dużego zainteresowania widowiskiem sportowym i chęcią realizowania pasji sportowych mieszkańców stolicy zaistniała potrzeba utworzenia nowej budowli, mogącej pomieścić wielotysięczną publiczność. Konkurs na najlepszy projekt, zorganizowany przez Stowarzyszenie Architektów Polskich, wygrał zespół specjalistów pod przewodnictwem Jerzego Hryniewieckiego – autora wielu projektów dotyczących infrastruktury sportowej. Stadion usytuowano pomiędzy Saską Kępą a Starą Pragą, przy ul. Zielenieckiej (Pełdraszewska, 2011). Niezwykle jest to, że budowla została

oddana do użytku już po jedenastu miesiącach, czyli w przewidywanym wcześniej terminie, mimo licznych problemów natury technicznej. Powierzchnia całkowita obiektu obejmowała 46 ha. Miał być on wykorzystywany z okazji nie tylko meczów piłkarskich, lecz również zawodów lekkoatletycznych, ponieważ był on wyposażony w pełnym zakresie w urządzenia pozwalające na realizację wszystkich konkurencji bieżnych, rzutnych i skocznych. Warto nadmienić, że wszystkie stanowiska do rzutów i skoków były dwukierunkowe, co umożliwiało ich wykorzystanie bez względu na kierunek wiatru i położenie słońca. Szeroka, ósmiotorowa bieżnia o długości 400 m była bardzo wygodna dla startujących zawodników i kibiców. Dla tych ostatnich przygotowano 70 tys. miejsc siedzących, chociaż przy okazji większych imprez liczba ta sięgała przeszło 100 tys. osób. Obok głównego stadionu znajdowało się małe boisko i sala przeznaczone do celów treningowych, park wypoczynkowy, a także budynek dla reporterów relacjonujących przebieg imprez sportowych. Budynek ten wkomponowany był w koronę stadionu od strony Wisły, a jego wyjątkowość polegała na tym, że był wyposażony w aparaturę telewizyjną i telefoniczną, co w omawianym okresie było ewenementem. Dużym udogodnieniem było utworzenie dla sportowców pawilonu, w którym znalazły się szatnie, sanitariaty, pokoje do odnowy biologicznej, jak również gabinety lekarskie.

Stadion Dziesięciolecia po otwarciu przejął rolę obiektu reprezentacyjnego w mieście. Był gospodarzem największych imprez sportowych. Należały do nich: spotkania międzynarodowe w piłce nożnej i lekkiej atletyce, zawody organizowane z okazji Memoriału Janusza Kusocińskiego, finał Pucharu Polski w piłce nożnej. Tu także odbywały się finisze etapów Wyścigu Pokoju. Należy dodać, że cała stadionowa infrastruktura była wykorzystywana dla celów propagandowych i kulturalnych. Stadion przy ulicy Zielenieckiej przez kolejne dwadzieścia pięć lat był gospodarzem różnego rodzaju masowych imprez, do których zaliczyć można: koncerty, dożynki, a także uroczyste obchody rocznic narodowych. Miał pomagać w kreowaniu pozytywnego obrazu komunizmu.

W połowie lat 80. XX w. obiekt przestał ostatecznie pełnić funkcje sportowe, a niedługo potem popadł w ruinę. Na początku lat 90. „ożywili” go na chwilę międzynarodowi kupcy, pionierzy kapitalizmu, którzy ustawili na koronie Stadionu łóżka polowe z towarem. Boisko porastała dzika roślinność, a trybuny przetrząsali archeolodzy w poszukiwaniu śladów średniowiecznej Warszawy (Warsza, 2008). W końcu, po 20 latach, tzw. Jarmark Europa na dobre zniknął z mapy Warszawy. Zapoczątkowały to Mistrzostwa Europy w piłce nożnej w 2012 r., tworząc nowy etap historii reprezentacyjnego obiektu sportowego z lat PRL.

Dzisiejszy Stadion Narodowy w Warszawie od lipca 2015 r. zarządzany jest przez Polską Grupę Energetyczną (PGE) (Błaszczak, 2015), dawniej PL. 2012 Sp. z o.o., która została powołana na podstawie ustawy z 07.09.2007 r. o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012. Wybudowano go w nieszczegółowo byłego Stadionu Dziesięciolecia w latach 2008–2011 i oficjalnie otwarto 29.01.2012 r.. Już w fazie projektowania miał charakter typowo piłkarski, bez bieżni lekkoatletycznej, ale uwzględniono możliwość organizowania na nim różnych widowisk: sportowych, koncertów muzycznych i innych imprez kulturalnych. Posiada najwyższą (czwartą) kategorię w klasyfikacji UEFA. Na dwukondygnacyjnych trybunach znajduje się 58 500 miejsc siedzących, w tym 4600 to miejsca o podwyższonym standardzie, oraz 69 łóż dla 800 osób. W czasie imprez muzycznych obiekt ten jest w stanie pomieścić nawet 72900 osób (w tym 106 niepełnosprawnych). Dzisiejszy Stadion posiada największe centrum konferencyjne w Warszawie i olbrzymią powierzchnię biurową oraz handlową. Pod płytą

boiska oraz wokół stadionu znajduje się parking. Ponadto na stadionie jest 900 miejsc dla przedstawicieli mediów, 4 restauracje, fitness club, fun pub na kilkaset osób i 69 luksusowych łóż biznesowych.

PGE Narodowy jest otwarty i dostępny dla wszystkich. Każdy może znaleźć na nim coś dla siebie. Jak podaje portal www.pgenarodowy.pl: „Chcemy, żeby dla nas wszystkich to było nasze miejsce”. Obiekt jest otwarty siedem dni w tygodniu od rana do wieczora i cyklicznie wprowadza nowe atrakcje dla odwiedzających. To arena nie tylko piłkarska, ale również miejsce innych imprez, np. odbyły się tam rozgrywki futbolu amerykańskiego, mecz otwarcia siatkarskich mistrzostw świata w 2014 r., Grand Prix na żużlu czy planowana w 2017 r. impreza sportów walki – KSW oraz mecz otwarcia Mistrzostw Europy w Piłce Siatkowej Mężczyzn – Eurovolley Poland 2017.

Obiekt został również udostępniony do zwiedzania dla turystów indywidualnych oraz grup zorganizowanych w ramach kilku tras tematycznych. Odwiedzający mogą wejść na punkt widokowy znajdujący się na górnej trybunie stadionu lub obejrzeć tymczasowe wystawy. Poza tym PGE Narodowy i Teatr XL wspólnymi siłami stworzyli tam pierwszy na świecie teatr na arenie sportowej. W okresie zimowym na Stadionie funkcjonuje największe lodowisko w Polsce i organizowane są ferie dla dzieci. W 2016 r. już po raz drugi Zimowy Narodowy i miasto stołeczne Warszawa zaprosili wszystkich mieszkańców i przyjezdnych do spędzenia czasu wolnego aktywnie, na łyżwach; curling, skatepark, animacje i konkursy przyciągnęły całe rodziny.

Kompleks Mirowski – arena pięściarstwa i hala handlowa

Hale przy placu Mirowskim powstały na przełomie XIX i XX w. i były pierwszym warszawskim kompleksem, w którym znajdował się targ handlowy. W czasie II wojny światowej został on częściowo spalony, a pod koniec lat 40. ubiegłego wieku podjęto decyzję o jego odbudowie. Należy dodać, iż niejednokrotnie decyzja o budowie czy renowacji poszczególnych obiektów sportowych w Warszawie zapadała spontanicznie, ze względu na mające się rozegrać w mieście zawody sportowe. Tak też było w wypadku Hali Mirowskiej za Żelazną Bramą. Całkowita odbudowa hali nastąpiła w 1953 r. i od tego czasu zachodnia jej część pełniła funkcję handlową, a wschodnia nazywana była halą sportową. Z uwagi na to, że obiekt ten oddany został do dyspozycji Milicyjnemu Klubowi Sportowemu „Gwardia”, nazwa Gwardia przyłgnęła także do hali. Miejsce szybko stało się mekką sportowo-widowską dla wielu sportów. Odbywały się tam imprezy w grach zespołowych, szermierce, zapasach i boksie. Bodźcem do przystosowania budynku do celów sportowych było przyznanie Polsce przez International Boxing Association (AIBA) organizacji mistrzostw Europy w boksie. Odbyły się one w dniach 17–24 maja 1953 r., a Hala „Gwardii”, będąca częścią Hali Mirowskiej, stała się areną jednego z największych sukcesów polskiego boksu. Polscy zawodnicy przygotowani przez Feliksa Stamma wywalczyli wówczas 5 złotych medali, 2 srebrne oraz 2 brązowe. Nawiasem mówiąc, choć widownia była przewidziana dla 6 tys. widzów, bilety sprzedano 44 tysiącom. Walki oglądało dwa razy więcej publiczności niż podczas wszystkich innych zawodów, jakie odbyły się w tym samym roku. Kibicom, którzy nie zdołali zdobyć biletu, Polskie Radio przekazywało na bieżąco informacje z ringu, a Wytwórnia Filmów Dokumentalnych z jednodniowym opóźnieniem wyświetlała kronikę mistrzostw. Impreza cieszyła się tak wielką popularnością, że na rozleglejszych placach warszawskich, np. na Mariensztacie, zbierali się ludzie i słuchali audycji z przebiegu walk. Warto dodać, iż Hala Mirow-

ska miała być chwilową ostoją warszawskiego sportu, a w rzeczywistości jeszcze w latach 80. XX w. była gospodarzem licznych zmagania sportowych (Zmarzlik, 1983). Niestety, brak odpowiednich finansów oraz sprawnego zarządzania spowodował upadek tego obiektu. Jeszcze latach 90. XX w. i pierwszym dziesięcioleciu XXI w. odbywały się tam treningi sekcji bokserskiej Wojskowy Klub Sportowy „Gwardia”, jednak z wymienionych powodów działalność ta wygasła ostatecznie. Jest to duża strata dla rozwoju stołecznego sportu i rekreacji. Wydaje się, że ze względu na świetne tradycje, lokalizację i możliwości w zakresie infrastruktury Hala Mirowska mogłaby stanowić centrum pięściarstwa warszawskiego. W mieście powstaje wiele klubów sportowo-rekreacyjnych oferujący różne formy fitnessu, wśród których boks znajduje wielu entuzjastów. Znamienne jest, że coraz częściej kobiety wybierają tę formę aktywności fizycznej. Brak wiodącego w tym zakresie ośrodka w stolicy stanowi wielką stratę.

Moda na bieganie

Przeglądając dzisiejsze sportowe czasopisma, obserwując działalność mass mediów sportowych czy społecznościowych, można zauważyć, że moda na zdrowy styl życia nie słabnie (*Shape*, 2016; *Men's Health*, 2017; *Runner's World*, 2017; *Women's Health*, 2017), a bieganie jest jedną z form aktywności ruchowej, która daje szansę na osiągnięcie zdrowego stylu życia. Jednak warto zaznaczyć, że promowanie zdrowego stylu życia nie jest koncepcją, która powstała w ostatnich latach. Po II wojnie światowej ulubioną konkurencją lekkoatletyczną realizującą cele rekreacyjne były biegi uliczne lub przełajowe; te ostatnie organizowane m.in. w Lasku Bielańskim. Warto nadmienić, że do historii przeszedł pierwszy bieg rozegrany w sierpniu 1945 r. na trasie Zamek Królewski–Belweder. Bieg uliczny, rozegrany na tle ruin zniszczonego doszczętnie miasta, stanowił pionierską imprezę sportową w powojennej stolicy (Stefańska, 1945). W okresie PRL znaną inicjatywą był „Bieg po zdrowie” angażujący osoby, dla których aktywność fizyczna na świeżym powietrzu była formą atrakcyjnego spędzania czasu wolnego, ale również miała wartość zdrowotną. Te wartości biegania były także popularyzowane przez media, a organizowane biegi, szczególnie w latach 80., znajdowały coraz większe rzesze entuzjastów. Jednym z pionierów biegania był Tomasz Hopfer, znany dziennikarz i prezydent telewizyjny, który z wielką determinacją nakłaniał Polaków do aktywnego spędzania czasu wolnego. Jak już wspomniano, od kilku lat w Polsce znowu panuje moda na bieganie. Ogarnęła ona nie tylko przemysł sportowy. W eventy biegowe angażują się przeróżne firmy, fundacje oraz prywatni przedsiębiorcy, organizując i sponsorując imprezy biegowe. W Warszawie systematycznie odbywają się biegi masowe, maratony, półmaratony popularyzujące ideę biegania. Co roku na trasach biegowych staje wiele tysięcy biegaczy pragnących sprawdzić swoje możliwości.

Wioślarstwo i łyżwiarstwo– najstarsze sporty warszawskie

Jadąc dziś wzdłuż wybrzeża wiślanego, trudno uwierzyć, że jeszcze w latach 70. i 80. XX w. Wisła była gospodarzem niezliczonych regat i zawodów wioślarskich. Ta najstarsza ze stołecznych dyscyplin sportowych gromadziła wielu entuzjastów, zarówno kibiców, jak i wioślarzy. W latach PRL przystanie wioślarskie i żeglarskie w szybkim tempie zaczęły pojawiać się na prawym i lewym brzegu rzeki. Ogromna liczba sekcji oraz klubów, począwszy od najstarszego, Warszawskiego Towarzystwa Wioślarskiego, po pozostałe

funkcjonujące w mieście: Yacht Klub Polski, „Ogniwo”, „Gwardia”, „Syrena”, „Skra”, „Sparta”, „Gryf”, Warszawski Klub Wioślarski, AZS, Klub Kajakowców, Związek Młodzieży Polskiej, YMCA, „Pocztowcy” i Polskie Radio, Liga Przyjaciół Żołnierza i inne, mogła świadczyć o wielkiej popularności tego sportu. Obecnie z wymienionych klubów pozostało już tylko kilka. Wioślarstwo, mimo wielkich tradycji i widowiskowości, a także systematycznych sukcesów osiągniętych przez Polaków na arenie międzynarodowej, a nawet olimpijskiej, nie rozwija się zbyt prędko w Warszawie. W porównaniu z innymi ośrodkami wioślarskimi w kraju stołeczni wioślarze nie odgrywają wiodącej roli, jak to było w poprzednich latach. Entuzjaści tej dyscypliny z niecierpliwością czekają na otwarcie nowej siedziby Warszawskiego Towarzystwa Wioślarskiego – najstarszego towarzystwa sportowego w mieście.

Inną warszawską areną sportową wybudowaną w latach 50. XX w. był Torwar – pierwsze zadaszone sztuczne lodowisko w mieście. Ze względu na to, że stołeczni łyżwiarze i hokeiści nie mieli możliwości uprawiania swoich dyscyplin przez cały rok, a tylko podczas mroźnych zim, decyzja o budowie obiektu zapadła niedługo po zakończeniu wojny, bo już w 1950 r. Torwar usytuowano przy ul. Łazienkowskiej. Jego projekt przewidywał budowę zadaszonego, dużego lodowiska z widownią dla 12 tys. widzów oraz mniejszego, dla 800 kibiców, spełniającego raczej funkcję miejsca do treningów (Jur, 1954). Mimo że planowano zrealizować inwestycję w 1955 r., budowę ostatecznie zakończono trzy lata później (Cergo, 1958). W czasie budowy oddawano do użytku poszczególne części kompleksu. I tak w 1953 r. gotowy był najistotniejszy element obiektu – tafla największego lodowiska. Od tego czasu równoległe z treningami i zawodami trwały prace wykończeniowe. Oficjalne otwarcie Torwaru odbyło się jeszcze w czasie finalizowania budowy trybun 5 października 1954 r., a całkowite zakończenie robót nastąpiło w połowie kolejnego roku. Torwar odegrał w historii polskiego hokeja znaczącą rolę. Był miejscem nie tylko jazdy na łyżwach dla mieszkańców Warszawy, ale także zgrupowań zespołów klubowych, kadry narodowej, wielu spotkań ligowych i międzynarodowych reprezentacji Polski.

Po wielu latach działalności i zorganizowaniu ogromnej liczby imprez sportowych, targów, koncertów, wystaw, konferencji podjęto decyzję o modernizacji hali. Przebudowaną oddano do ponownego użytku 26 listopada 1999 r. Nadal odbywają się tu liczne wydarzenia sportowe. Torwar jest gospodarzem popularnych imprez pięściarskich, służy jako sala koncertowa, a także miejsce różnych targów. Pozostaje wciąż lodowiskiem oraz halą do koszykówki i siatkówki. Obecnie pełna nazwa obiektu brzmi Centralny Ośrodek Sportu Torwar Hala Widowiskowo-Sportowa.

Pałac Kultury i Nauki – centrum rekreacyjno-sportowe

Mieszkańcy Warszawy po II wojnie światowej pozyskali jeszcze jeden obiekt sportowy, który był integralną częścią monumentalnego gmachu – Pałacu Kultury i Nauki (PKiN). Decyzja o budowie tego wysokościowca zapadła 5 kwietnia 1952 r. Projekt został sporządzony przez zespół architektów kierowany przez Lwa Rudniewa. Inwestycję ukończono w ciągu trzech lat. Inauguracja Pałacu usytuowanego na Placu Defilad odbyła się 21 lipca 1955 r. Obiekty sportowe w PKiN stanowiły od połowy lat 50. i przez cały okres Polski Ludowej miejsce reprezentacyjne oraz solidną bazę do uprawiania wielu dyscyplin: pływania, skoków do wody, gimnastyki, siatkówki, koszykówki, szermierki oraz boksu. W ogromnej bryle Pałacu część sportową usytuowano na powierzchni czterech

kondygnacji, z czego główne miejsce zajmowała pływalnia, zbudowana, jak na ówczesne, siermiężne czasy, z dużym rozmachem. Niecka została wyłożona wysokiej jakości glazurą i terakotą, a w nowoczesnym planie architektonicznym przewidziano wykorzystanie naturalnego światła dziennego, przedostającego się przez wiele okien. Parametry obiektu odpowiadały ówczesnemu zapotrzebowaniu: długość basenu wynosiła 25 m, a jego szerokość 15 m. Pływalnia podzielona była na sześć torów. Płytsza część basenu (12 m) miała 160 cm głębokości, druga połowa – 480 cm, co było podyktowane potrzebą przygotowania miejsca do trenowania i rywalizacji w skokach do wody. Nowością na skalę krajową były dwie wieże przeznaczone do skoków do wody. W tamtym czasie żaden obiekt w kraju nie mógł się poszczycić tego typu stanowiskiem. Jedna z wież miała 10 m wysokości, a druga 5 m. Poza tym pływalnia wyposażona była w jedną trampolinę 3-metrową oraz dwie 1-metrowe wykorzystywane do celów szkoleniowych. Widownia mogła pomieścić 480 osób. Obok pływalni znajdowały się dwie salki gimnastyczne przeznaczone dla pływaków, służące im do rozgrzewki z przyborami gimnastycznymi. Każda z nich miała powierzchnię około 71 m². Swoje pomieszczenia mieli też lekarze, instruktorzy, masażyści, a do dyspozycji sportowców przewidziano umywalnie, natryski i szatnie.

Innym obiektem sportowym wkomponowanym w powierzchnię Pałacu była hala do gier zespołowych, zwłaszcza siatkówki i koszykówki. Zajmowały powierzchnię 750 m² a widownia mogła pomieścić 350 kibiców. Pomieszczenie było wykorzystywane również do pokazów gimnastycznych, zawodów w tenisie stołowym oraz podnoszeniu ciężarów. Tuż obok hali mieściła się salka wielkości 165 m² przeznaczona do treningów (Mrzygłód i Niepokojczycka, 1955).

Obecnie liczące się obiekty sportowe PKiN to przede wszystkim zmodernizowany basen Pałacu Młodzieży, który został dostosowany do współcześnie obowiązujących standardów i wymogów technicznych. W 2013 r. przeprowadzono tam pierwszą kompleksową przebudowę, która trwała 20 miesięcy. Przedsięwzięcie było w całości finansowane z budżetu miasta Warszawy i ze względu na to, że Pałac od 2007 r. wpisany jest do rejestru zabytków, prace prowadzono pod nadzorem konserwatorskim z zachowaniem walorów historycznych basenu. Z pływalni, w ramach zajęć organizowanych przez Pałac Młodzieży, korzysta tygodniowo kilkuset warszawskich uczniów, którzy podczas zajęć grupowych doskonalą swoje umiejętności. Obiekt dostępny jest również dla użytkowników indywidualnych na podstawie karnetów. Na basenie działają sekcje: skoków do wody, pływania synchronicznego, ratownictwa wodnego, pływania, piłki wodnej i aqua aerobiku.

Mimo pojawiającej się na rynku konkurencji pływalnia w Pałacu pozostaje jedyną w stolicy posiadającą najlepszą infrastrukturę umożliwiającą skoki do wody z wysokiej wieży.

WNIOSKI

W pracy zaprezentowano kilka obiektów sportowych powstałych w latach 50. XX w. i nadal istniejących w Warszawie. W rezultacie przeprowadzonej kwerendy prasy oraz analizy literatury podjęto próbę odpowiedzi na sformułowane na początku pracy pytania badawcze. Pierwsze z nich dotyczyło motywacji, która skłoniła ówczesne władze do tworzenia bazy sportowej w mieście, czyli odpowiedzi na pytanie, czy budowa nowoczesnej infrastruktury była reakcją na potrzeby mieszkańców Warszawy, czy raczej

wynikała z pobudek politycznych. Po II wojnie światowej społeczeństwo polskie dążyło do normalizacji życia codziennego. W zrujnowanej Warszawie brakowało podstawowych środków do codziennego funkcjonowania, a jednak, mimo trudnych warunków ekonomicznych i materialnych, ludzie chętnie uczestniczyli w powoli odradzającym się życiu sportowym. W powojennych filmach dokumentalnych można dostrzec interesujące obrazy z wyścigów kolarskich, spotkań piłkarskich czy też lekkoatletycznych. Wydarzenia te skupiały szerokie grono warszawskiej publiczności, wyrażającej szczerą aplauz dla oglądanego współzawodnictwa sportowego. I nie ma w tym nic dziwnego, lecz uwagę zwracają ruiny miasta, na których tle rozgrywały się widowiska sportowe. Wynika z tego, że mimo trudnych powojennych warunków ludzie pragnęli uczestniczyć w wydarzeniach rozrywkowych, do których zaliczały się imprezy sportowe. Mieszkańcy Warszawy angażowali się w odbudowę miasta, również budownictwa sportowego. Przykładem może być wznoszenie Stadionu Dziesięciolecia, przy którego budowie zaangażowanych było wielu inżynierów i pracowników fizycznych. Wielu było formalnie zatrudnionych, ale część pracowała jako ochotnicy. Byli to ludzie rekrutujący się ze szkół warszawskich, zakładów pracy, ZMP, zrzeszeń sportowych. Dziennie łączna liczba pracujących przekraczała 1200 osób (A.K., 1954). Analiza literatury oraz materiału badawczego pozwala stwierdzić, iż specyficzna polityka państwa wykorzystywała sport jako narzędzie propagandy. Sukcesy zawodników, a także możliwość szczylenia się nowoczesną bazą sportową służyły celom politycznym ówczesnej władzy. Sport, szczególnie wyczerpujący, znajdował aprobatę partii z wymienionych powodów. W związku z tym na jego rozwój, również na rozbudowę bazy, były przeznaczone określone środki materialne. Obok potrzeb społecznych, pasji sportowych mieszkańców Warszawy, istotną rolę przy budowie nowoczesnej infrastruktury sportowej odgrywały zatem przesłanki polityczne. Poza tym duże obiekty sportowe, takie jak Stadion Dziesięciolecia, służyły organizowaniu obchodów różnego rodzaju rocznic i świąt państwowych, co także dodawało splendoru ówczesnej władzy.

Kolejny problem badawczy wyrażał się pytaniem, czy obiekty sprzed ponad pół wieku spełniają obecnie swoją funkcję sportową. W konsekwencji zmian politycznych i gospodarczych, które zaszły po 1989 r., sport stracił wsparcie finansowe ze strony związków zawodowych oraz państwa. Do czasu ukształtowania się systemu opartego na prywatnym sponsoringu wiele klubów miało kłopoty finansowe, których konsekwencją była ruina infrastruktury sportowej. Przykładem może być kompleks sportowy „Skry” czy też Torwar, które na kilka lat straciły swoją świetność, a obecnie stanowią atrakcyjne centrum sportowo-rekreacyjne stolicy. Wielką dumą napawa warszawiaków Stadion Narodowy, który jest wizytówką miasta. Oprócz tego, że obiekt ten jest miejscem wielu znaczących dla Warszawy i całego kraju imprez sportowych oraz kulturalnych, stanowi też ważny punkt na mapie miasta, służący aktywnemu spędzaniu czasu wolnego. Daje możliwość realizowania rekreacji ruchowej poprzez np. organizowanie lodowiska w sezonie zimowym lub różnego rodzaju animacji w ciągu całego roku. Dużą atrakcją jest kompleks sportowy w PKiN, który obecnie, podobnie jak dawniej, cieszy się ogromną popularnością wśród młodszych i starszych mieszkańców stolicy, chcących realizować swoje pasje. Nie wszystkie opisane budynki sportowe z lat minionych przeżywają swój renesans. Niestety, lata sportowej świetności Hali Mirowskiej prawdopodobnie odeszły bezpowrotnie, choć wspomnienia o niej pozostały w pamięci najstarszych mieszkańców miasta.

Warto wspomnieć, że moda na aktywny styl życia, której początki można dostrzec w ubiegłych latach, w czasach współczesnych staje się pewnym standardem, szczególnie w wielkich aglomeracjach miejskich. Mimo to należy stwierdzić, iż liczba i stan obiektów sportowych w Warszawie wydają się niewystarczające. W ostatnich latach wybudowano Stadion Narodowy, a także stadion piłkarski przy ul. Łazienkowskiej będący w dyspozycji Legii. Oddano również do użytku ogólnodostępne, liczne boiska piłkarskie, korty tenisowe, baseny oraz hale sportowe, które zlokalizowane są głównie na terenie Warszawskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz w dzielnicowych ośrodkach sportu i rekreacji. Nadal jednak nie ma wystarczająco rozbudowanej infrastruktury niezbędnej do uprawiania rekreacji i sportu kwalifikowanego, a obiekty sportowe znajdujące się w szkołach i należą do dzielnic wymagają rewitalizacji.

BIBLIOGRAFIA

- A.K., (1954) Na budowie stadionu centralnego. *Stolica*, 36, 12–13.
- Bilski, M., Dąbrowski I. (2000). *Jak żywe kamienie. Absolwenci AWF 1947–1950*. Warszawa: AWF.
- Błaszczak, A. (2015). Stadiony przechodzą pod firmowe logo. *Rzeczpospolita*, 165, 9.
- Chełmecki, J., Wilk, S. (2013). *Zarys historii sportu*. Warszawa: WSEWS.
- Cergo, (1958). Torwar będzie gotowy w czerwcu. *Przegląd Sportowy*, 28, 1.
- Gaj, J. (1987). *Wychowanie fizyczne i sport w Polsce Ludowej*. Warszawa–Poznań: PWN.
- Gaj J., Hądzelek, K. (1997). *Dzieje kultury fizycznej w Polsce*. Poznań: AWF.
- Gaj J., Woltmann B. (red.), (1999). *Zarys historii sportu w Polsce 1967–1997*. Gorzów Wlkp.: PTNKF Sekcja Historii KF.
- Gawkowski, R. (2001). *Warszawa-Polonia – piłkarze Czarnych Koszul 1911–2001*. Warszawa: Art-Syrenka.
- Godlewski, P. (2009). Sport w służbie PRL. W: T. Gąsowski, S. Bielański (red.), *Sport i polityka w dwudziestowiecznych państwach totalitarnych i autorytarnych* (s. 21–71). Kraków: Historia Iagellonica.
- <https://www.pgenarodowy.pl> [dostęp:15.07.2017].
- Jur, (1954). Teraz i w maju 1955 r. na Torwarze. *Przegląd Sportowy*, 83, 3.
- Kunicki B., Woltmann, B. (red.), (1976). *Kultura fizyczna na ziemi lubuskiej w XXX-leciu PRL*. Materiały z konferencji naukowej. Gorzów Wlkp.
- Kutzner, J. (1945). Warszawa ma pływalnię. Z życia odbudowanej YMCA. *Skarpa Warszawska*, 9, 7–13.
- Lipoński, W. (2012). *Historia sportu*. Warszawa: WN PWN.
- Łuczak, M. (2004). Sport w Turku w latach 1945–1989 (zarys problematyki). W: L. Nowak (red.), *Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce*. Tom VI (s. 407–418). Gorzów Wlkp.: PTNKF Sekcja Historii KF.
- Mrzygłód, J., Niepokojczycka, M. (1955). Oprowadzamy czytelników po sportowej części Pałacu Kultury i Nauki. *Przegląd Sportowy*, 72, 4.
- Ordyłowski, M. (2002). Wielkie imprezy sportowe jako kampanie propagandowe PZPR w latach 1949–1956, W: B. Woltmann (red.), *Z najnowszej historii kultury fizycznej w Polsce*. Tom V (s. 351–362). Gorzów Wlkp.: PTNKF Sekcja Historii KF.
- Peđdraszewska-Sołtys B. (2011). Plany inwestycyjne i ich realizacja w budownictwie sportowo-rekreacyjnym Warszawy (1945–1955). W: J. Dżereń (red.), *Z wybranych zagadnień metodologii i organizacji kultury fizycznej oraz rehabilitacji i turystyki w Polsce* (s. 313–325). Płock: WN Novum.
- Stefańska, I. (1945). Bieg wśród ruin Warszawy. Impreza „Kuriera Codziennego” manifestacją żywotności sportu polskiego. *Kurier Codzienny*, 30, 7.

- Szymański, L. (1993). Rola Parlamentu Polski Ludowej w kształtowaniu polityki w dziedzinie kultury fizycznej i turystyki w latach 1944–1980. *Wychowanie Fizyczne i Sport*, 4, 197–203
- Szymański, L. (1996). *Ze studiów nad modelem kultury fizycznej i turystyki w Polsce Ludowej 1944–1980*. Wrocław: AWF.
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012, Dz.U., 2007, nr 173, poz. 1219.
- Urban, R. (2013). *Sport jeździecki w Polsce w latach 1945–1989*. Gorzów Wlkp.: AWF Poznań – ZWKW Gorzów Wlkp..
- Warsza, J. (red.), (2008). *Stadion X. Miejsce, którego nie było – Reader*. Kraków: Korporacja Ha!rt.
- Wroczyński, R. (2002). *Powszechne dzieje wychowania fizycznego i sportu*. Wrocław: BK.
- Zmarzlik, Z. (1983). Victoria za Żelazną Bramą. Minęło 30 lat. *Stolica*, 14, 17.

PRASA

- Przegląd Sportowy* (1954, 1955, 1958).
- Men's Health* (2017). 2–6.
- Skarpa Warszawska* (1945).
- Stolica* (1954, 1983).
- Women's Health* (2017). 2–5.

ABSTRACT

Sports facilities in Warsaw in the 1950s and today

Background. The aim of the research was to present the Warsaw sports infrastructure built in the People's Republic of Poland, as compared with its use and state in modern times. **Material and methods.** Press publications, especially referring to sports subjects, and journals on social issues were used. Nationwide and local press is a valuable source of information and the prevailing trends in the society of its time. Analysis and synthesis of the sources were applied. **Results.** In the times of the People's Republic of Poland, in the process of sport popularization, the creation of modern sports infrastructure was a priority. The creation of a sports base and successes in this field served the propaganda purposes of the authorities. The social, political, and economic transformations in the early 1990s also resulted in changes in the management and organization of sport, which affected its infrastructure. **Conclusions.** Sports facilities developed in Warsaw at the time of communism enjoyed great popularity at the time. They constituted serious architectural achievements. Some of them, restored, serve the city residents till this day.

Key words: history, sport, Warsaw, infrastructure